

Наръчникът за учители

2007 / 2008

Код на училището: BG - _____

Име на училището : _____

Можете да попълните
въпросника и в
интернет на адрес:

<http://www.generation-europe.org>

Уважаеми учители,

Целта на този въпросник е нужен, за да разберем по какъв начин *Дневникът: Разумни решения* е бил използван във вашата класна стая и как според вас, можем да го подобрим за следващата година. Молим да го попълните и изпратите обратно, като предварително ви благодарим!

Или, можете да
попълните този лист
и да го изпратите по
пощата на:

**Българска национална
асоциация на
потребителите
София 1000
Ул. "11-ти Август" 10**

▮ Какъв предмет преподавате?

☐ Литература	☐ Чужди езици	☐ Естествени науки/Математика
☐ История	☐ География	☐ Личност и общество
☐ Здраве/ Хранене	☐ Религия/Философия	☐ Друго

▮ По какъв начин научихте за дневника?

☐ От изпратеното по пощата	☐ E-mail	☐ Интернет сайт
☐ Списание/Статия във вестник	☐ Приятел/Колега	☐ Друго

▮ Вашите колеги използват ли дневника в работата си?

- ☐ Да ☐ Не

За наръчника за учители:

▮ Беше ли този наръчник за учители подходящ и полезен за употреба и упражнения в клас?

	<i>Подходящ</i>	<i>Средно</i>	<i>Неподходящ</i>
Като източник на информация	☐	☐	☐
Като помагало за занятията в час	☐	☐	☐
Като помагало по "гражданство"	☐	☐	☐
За да доразвиете целите в час	☐	☐	☐

▮ Колко от упражненията и заниманията, предложени в този наръчник, мислите да проведете през учебната година?

- ☐ Нито едно ☐ 1-2 ☐ 3-5 ☐ повече от 6

▮ Според вас, кое е най-полезното упражнение, предложено в дневника?

☐ Европейския съюз	☐ Затлъстяването
☐ Разширяването	☐ Изменение на климата
☐ Светът на мрежата	☐ Намаляване, повторна употреба, преработване
☐ Личен бюджет и дългове	☐ Енергия
☐ Как да се оплачем ефективно?	☐ Боклуците
☐ Опаковките	

▮ Ако в интернет имаше допълнителни упражнения, съвети и помагала, бихте ли ги използвали?

- ☐ Да ☐ Не

Какво мислите за всеки раздел от дневника?

	Много полезен	Средно	Безполезен
Европейския съюз	☐	☐	☐
Безопасно потребление	☐	☐	☐
Здрави потребители	☐	☐	☐
Околна среда	☐	☐	☐
Изследвания и развитие	☐	☐	☐
Отговорни потребители	☐	☐	☐
Календарните страници	☐	☐	☐

Според вас, дали съдържанието на дневника е оказало въздействие върху учениците?

	Да	Не	Не знам
Отношение	☐	☐	☐
Навици	☐	☐	☐
Поведение	☐	☐	☐

Според вас, трябва ли да се засягат в класната стая следните теми?

	Да	Не
Потребителски проблеми	☐	☐
Околна среда	☐	☐
Европейски съюз	☐	☐

Според вас, кои други теми трябва да са засегнати в дневника?

Моля, отбележете, ако смятате, че някои от тези теми трябва да бъдат включени в дневника. Темите трябва да са интересни за учениците, но и полезни за учителите.

Тема	Да	Не	Не съм решил
Европейския съюз	☐	☐	☐
Потребителски проблеми	☐	☐	☐
Околна среда	☐	☐	☐
Изследвания и развитие	☐	☐	☐
Пътуване в Европа	☐	☐	☐
Образование в Европа	☐	☐	☐
Работа в Европа	☐	☐	☐
Хуманитарна помощ и развитие	☐	☐	☐
Европа и света	☐	☐	☐
Култура и езици	☐	☐	☐

За бъдещото издание:

Искате ли да получите дневника отново следващата година?

☐ Да ☐ Да, но да е различен ☐ Не

Дали вашето училище ще има интерес от издание на чужд език?

☐ Да ☐ Не

Ако да, на кой език:

☐ Английски	☐ Френски	☐ Немски	☐ Испански
☐ Италиански	☐ Чешки	☐ Словашки	☐ Датски
☐ Естонски	☐ Български	☐ Финландски	☐ Гръцки
☐ Унгарски	☐ Ирландски	☐ Латвийски	☐ Литовски
☐ Холандски	☐ Португалски	☐ Полски	☐ Румънски
☐ Словенски	☐ Шведски		

Въведение

Този наръчник за учители е разработен като допълнение към Европейския дневник: Разумни решения, който се издава от фондация Генерация Европа в сътрудничество с Българската национална асоциация на потребителите. Дневникът за ученици се състои от кратки, но съдържателни текстове върху проблемите на потребителите, околната среда, устойчивото потребление и се финансира от Европейската комисия.

Наръчникът за учители е разработен като помагало към дневника за ученици и съдържа идеи да допълнителни упражнения, работни листа и планове, които могат да се използват като допълнение към информацията в дневника, а и за да помогнат на учениците да доразвият, обогатят и затвърдят наученото. Освен към проблемите на потребителите, упражненията могат да се свържат и с други сфери като информационни технологии и комуникации, стопанско управление, изкуство и дизайн, медии, лично и обществено образование и други. Те ще развият у децата и умения като критично мислене, общуване и дебатирание, решаване на задачи и проблеми, работа в екип.

Бихме ви препоръчали да се запознаете с дневника и да разучите по-подробно някои от темите и проблемите като посетите препоръчаните там интернет сайтове.

Също така, в дневника ще намерите и обща информация върху Европейския съюз (ЕС). В този наръчник ще намерите допълнителна информация както и идеи за упражнения с учениците.

Някои от работните листа са разработени, така че да могат, да се копират и раздават на учениците. Всеки раздел, който ще намерите тук ви посочва и съответните глави от дневника, към които се отнася – накарайте учениците да подхождат към четенето критично, и ако е необходимо да се консултират с препоръчаните интернет сайтове. И нека не забравят, че като потребители, учениците трябва винаги да имат едно на ум относно проблема с обективността и пристрастията.

Надяваме се, че това помагало към дневника ще ви бъде от полза и се надяваме да научим вашите коментари към него, както и към дневника за учениците – моля ви, не забравяйте да попълните и да ни изпратите въпросника от страница 1!

Съдържание

Въпросник	1
Въведение.....	3
Европейския съюз	4
Разширяване.....	7
Как да се оплачем ефективно	9
Светът на мрежата	11
Опаковките.....	13
Личен бюджет и дългове.....	15
Причините и последствията от.....	18
Dolceta: Он-лайн Пътеводител на	
Възрастния Потребител.....	21
Енергията.....	22
Изменението на климата	25
Да преброим боклука	27
Намалявай, използвай, рециклирай.....	30

Европейския Съюз

Цели:	Целта на този урок е да накара учениците да помислят върху връзката между тяхната страна и Европейския съюз (ЕС), както и върху това как ЕС оказва влияние върху всекидневния им живот.
Ключови думи:	Законодателство, Европейски съюз, Директно участие
Уроци:	Четене, работен лист, изследвания, дискусии
Връзки с учебната програма:	История, Гражданско управление
Умения:	Знания, разбиране и тълкуване

Препоръчани дейности

Четене

Учениците трябва да прочетат следните текстове от дневника: *ЕС през времето*, *Какво всъщност представлява Европейският съюз?*, *Как се изготвят закони: Директива за батериите* и *Страните от ЕС накратко*.

Работен Лист

Работният лист е тест, чиято цел е да провери знанията и разбирането на материала от учениците. Следващата страница Ви предлага отговори на въпросите и кратки обяснения.

Дискусии

Учителите може би ще желаят да проведат дискусии в класната стая върху следните теми:

- ◆ По какъв начин европейските институции се приличат и по какво се различават от държавните институции в България?
- ◆ Как се правят законите в ЕС и в България?

Въпроси за проучвания

Учителите биха могли да накарат учениците да проучат сами следните въпроси:

- ◆ Произхода и историята на Европейския съюз
- ◆ В кои сфери на политическия живот е активен Европейския Съюз (ще намерите списъка на <http://europa.eu>, а може и да разпределите темите сред учениците от класа, които да ги представят пред останалите)
- ◆ Как ЕС е представен във вестниците? Кои са най-често и най-обстойно засяганите въпроси и проблеми?

В заключение

Накрая може да доведете дискусията до ролята на Европейския съюз във всекидневния ни живот:

- ◆ Европейският съюз е създаден след втората световна война с цел да се предотврати възможността от избухване на нова война между страните членки. Дали учениците смятат, че това все още е достатъчно добра и достоверна причина за съществуването му?
- ◆ Европейският съюз е активен в много сфери – включително защита на потребителите и околната

Отговори на работните листа:

1. Кога е създаден Европейския съюз?

- а) С подписването на Парижкия договор през 1951 г. се създава Европейската общност за въглища и стомана. Следва Европейската икономическа общност през 1957, а през 1992 се превръща в Европейски съюз.

2. Колко са страните членки на ЕС?

- г) 27. Австрия, Белгия, България, Великобритания, Германия, Гърция, Дания, Естония, Ирландия, Испания, Италия, Кипър, Латвия, Литва, Люксембург, Малта, Полша, Португалия, Румъния, Словакия, Словения, Унгария, Финландия, Франция, Холандия, Чехия, Швеция.

3. Колко страни са официални кандидати за присъединяване към ЕС?

- б) Към декември 2006, те са 3; Хърватска, Македония и Турция.

4. Коя е най-голямата страна членка на ЕС?

- г) Франция. 547,030 км²

5. Коя е най-малката страна членка на ЕС?

- б) Малта. 316 км²

6. Коя европейска институция е отговорна за изготвянето на нови закони?

- а) Комисията. Никоя друга институция не може да предлага нови закони.

7. Коя европейска институция всъщност взима решенията относно съдържанието на новите закони?

- б) Парламента и в) Съвета.
Парламентът представлява интересите на европейските граждани, а Съветът представя интересите и исканията на националните правителства.

8. Какво представлява гласуването с квалифицирано мнозинство?

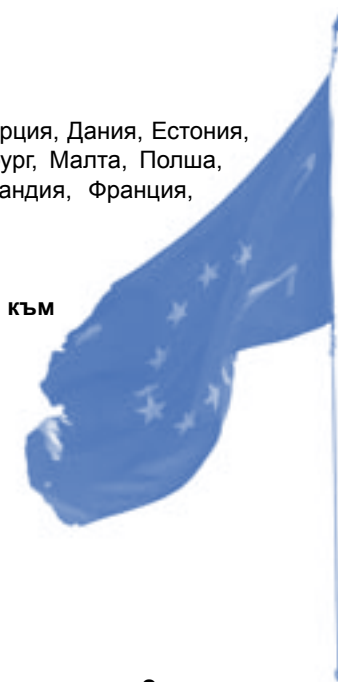
- в) Това е система на гласуване, при която страните имат различен брой гласове в зависимост от големината им. За повече информация, посетете: http://europa.eu.int/abc/eurojargon/index_en.htm.

9. Какво е “транспониране”?

- а) Това е въвеждането на европейските закони в националното законодателство. Всяко правителство трябва да издаде закони, с които да въведе в държавата си законите, приети на ниво ЕС.

10. Кой закон взима връх, ако има противоречие между национален и европейски?

- б) Европейският закон. Така се гарантира, че всички закони, приети от ЕС, се прилагат по един и същ начин във всички 27 страни членки.

Работен Лист – Европейски Съюз

1. Кога е създаден Европейския съюз?

- а) 1951 б) 1957 в) 1986 г) 1992

2. Колко са страните членки на ЕС?

- а) 6 б) 15 в) 25 г) 27

3. Колко страни са официални кандидати за присъединяване към ЕС?

- а) 2 б) 3 в) 5 г) 10

4. Коя е най-голямата страна членка на ЕС?

- а) Полша б) Великобритания в) Германия г) Франция

5. Коя е най-малката страна членка на ЕС?

- а) Люксембург б) Малта в) Ватикана г) Белгия

6. Коя европейска институция е отговорна за изготвянето на нови закони?

- а) Комисията б) Парламента в) Съвета

7. Коя европейска институция всъщност взима решенията относно съдържанието на новите закони?

- а) Комисията б) Парламента в) Съвета

8. Какво представлява гласуването с квалифицирано мнозинство?

- а) Същото като гласуване с обикновено мнозинство
б) Система на гласуване, при която хората, могат да променят мнението си
в) Система на гласуване, при която страните имат различен брой гласове в зависимост от големината им

9. Какво е 'транспониране'?

- а) Въвеждането на европейски закон в националното законодателство
б) Превеждането на европейския закон на националния език
в) Съпоставянето на европейския и националния закон

10. Кой закон взима връх, ако има противоречие между национален и европейски?

- а) Националния закон
б) Европейския закон
в) Европейският съд решава за всеки отделен случай

Разширяване

Препоръчани дейности

Работен Лист

Работният лист кара учениците да разпознаят страните членки на ЕС на картата. Имената на страните са им предоставени в зависимост от датата на присъединяване към Европейския съюз. Отговорите са предоставени по-долу.

Задание за домашно

Можете да накарате учениците да проучат положителните, както и отрицателните страни от членството в ЕС (от медиите, изказвания на политици, от родители или приятели...).

На базата на това какво са открили учениците могат да представят кратък план или презентация на компютър, като се съсредоточат върху 1) главните повдигнати въпроси; 2) дали според тях, тези въпроси и проблеми отговарят на истината; 3) причините за тяхното мнение/ позиция.

Дискусия

Учителите биха могли да изложат накратко най-често срещаните въпроси в презентациите на учениците и да започнат дискусия, относно това дали положителните страни са по-силни от отрицателните или обратното?

Заклучение

Накрая учителят може да продължи дискусията като я насочи към следните въпроси:

- ◆ Имайки предвид това, колко са различни страните от Европейския съюз, дали същите положителни и отрицателни аспекти ще се отнасят за всички страни членки? И какво би било различното при отделните държави?
- ◆ Според учениците, как трябва да се развива Европейския съюз в бъдеще – от гледна точка на разширяването му и/или от гледна точка на влиянието му върху всекидневния им живот?
- ◆ Как учениците виждат собственото си бъдеще в Европейския съюз? Вярват ли, че ще пътуват или живеят в чужбина? Защо?

Европейската комисия е разработила интернет страница, чрез която европейските граждани могат да участват в дебата за бъдещето на Европа: http://europa.eu/debateeurope/index_bg.htm

Цели:

Целта е да се запознаят учениците с 27-те страни членки на Европейския съюз, и това да ги накара да помислят върху ефекта от членството върху собствената им държава и собствения им живот.

Ключови думи:

Европейски Съюз, разширяване

Уроци:

Работен лист, домашно, дискусии

Връзки с учебната програма:

Гражданство, География

Умения:

Анализиране, разбиране и тълкуване

Отговори на работните листа

1951	NL – Холандия BE – Белгия DE – Германия IT – Италия FR – Франция LU – Люксембург	1981	EL – Гърция		LV – Латвия
		1986	PT – Португалия		LT – Литва
			ES – Испания		CZ – Чехия
		1995	SF – Финландия		MT – Малта
			AU – Австрия		SK – Словакия
			SV – Швеция		SI – Словения
		2004	PL – Полша	2007	RO – Румъния
1973	IRL – Ирландия DK – Дания UK – Великобритания		HU – Унгария		BG – България
			EE – Естония		
			CY – Кипър		

Работен Лист – Разширяване

1951 година насам, Европейският съюз се е разраснал и днес има двадесет и седем страни членки.

Повечето от страните са се присъединили по групи; всяко следващо включване на страни към ЕС се нарича „разширяване“:

- През 1951, шестте членки основатели са Белгия, Франция, Германия, Италия, Люксембург и Холандия
- През 1973, Дания, Ирландия и Великобритания също се присъединяват
- През 1981, Гърция се присъединява към ЕС
- През 1986, ред е на Португалия и Испания
- През 1995, присъединяват се Австрия, Финландия и Швеция
- През 2004, много от страните от източна и централна Европа: Кипър, Чехия, Естония, Унгария, Латвия, Литва, Малта, Полша. Словакия, Словения
- През 2007, Европейският съюз приветства България и Румъния

Знаете ли къде точно се намира всяка една членка на ЕС? До всеки номер, впишете името на съответната страна от картата.

1951

1973

1981

1986

1995

2004

2007

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

6.....

7.....

8.....

9.....

10.....

11.....

12.....

13.....

14.....

15.....

16.....

17.....

18.....

19.....

20.....

21.....

22.....

23.....

24.....

25.....

26.....

27.....

Какво следва?

Участвайте в дебата за бъдещето на Европа на http://europa.eu/debateeurope/index_bg.htm

Как да се оплачем ефективно

Цели:

Ключови думи:

Уроци:

Връзки към учебната програма:

Умения:

Да накара учениците да се замислят върху правата си като потребители. Да им помогне да развият необходимите умения, за да се възползват от съответните права и да изразят недоволството си.

Оплакване, потребителски права

Четене, дискусия, работен лист, писане на писмо

гражданско образование, здраве

Писане на официално писмо, общуване и дискусия

Възможни дейности

За четене

Трябва да се прочете текста *Как да подам оплакване*.

Дискусия

- Учениците трябва да обсъдят по двойки съдържанието на текста. Нека се ръководят от следните въпроси:
- Разбират ли правата си като потребители?
 - Знаят ли, къде трябва да отидат, ако имат въпроси относно правата си?

Упражнение

Работният лист трябва да им послужи за упражнение за това, как да формулират оплакванията си. Той ще им помогне да:

- Съберат необходимите факти и документи;
- Анализират оплакването си и какво очакват от продавача в този случай;

След като попълнят работния лист, учениците трябва да напишат официално писмо с оплакването си. Нека след това, разменят писмата си и анализират жалбите на съучениците си. (вижте по-долу)

Следващо упражнение

Учениците трябва да обсъдят писмата си по-двойки или заедно с целия клас. Нека следните въпроси ръководят дискусията:

- Кои са силните и слабите страни на писмото?
- Има ли и кои са разминаванията между това, което е искал да каже ученикът, написал писмото и това, което останалите са разбрали? На какво се дължат тези разминавания?
- Ако сте много ядосан или недоволен относно някакъв проблем, какво би било разумно да предприемете?
- По какви други начини можете да се оплачете? Кой би бил най-подходящия?

Ако някое от написаните писма бъде изпратено до продавача, класът може да проследи какво се случва с подадената жалба.

Работен лист – Как да се оплачем ефективно?

Помислете си за някое истинско оплакване, което имате или сте имал срещу някоя компания/ продавач. Използвайте този работен лист, за да изготвите оплакването си и да отстоите правата си!

1. От кой продукт или услуга сте останали недоволен?

За какво става дума (име на продукта/производител)?

Какъв е номера на модела, ако има такъв?

Кога е бил закупен?

От кой магазин е бил закупен?

2. Какъв е проблемът?

3. Как би трябвало да се разреши проблема? (напр. какво трябва да предприеме продавача)

4. С каква документация разполагате?

Не всички от следните документи са необходими, но колкото повече имате, толкова по-добре. Съберете ги на едно място и ги пазете.

- ◆ Реклама
- ◆ Оригинална опаковка
- ◆ Ръководство за ползване
- ◆ Бележка за доставка
- ◆ Касова бележка
- ◆ Гаранция

5. На кого трябва да предадете молбата си?

Име и/или позиция на получателя:

Компания/магазин:

Адрес:

Телефон/E-mail:

6. Подгответе оплакването си

Напишете официална жалба на лист хартия А4 като използвате информацията от точки 1, 2 и 3. Бъдете кратки, придържайте се към фактите и останете спокойни и вежливи.

7. Тествайте оплакването си

Сега разменете писмото си със съученика до вас.

- ◆ Разбирате ли какъв проблема на съученика ви и какви са очакванията му?
- ◆ Разумни ли са исканията му?
- ◆ Ако наситина работехте за съответната компания или магазин, бихте ли се опитали да разрешите проблема? Защо или защо не?

Светът на мрежата

Цели:	Да се замислят над ползите и вредите от употребата на интернет. Да осъзнаят те самите, колко време прекарват в мрежата и защо.
Ключови думи:	Интернет, световна мрежа, онлайн пазаруване, киберпространство
Уроци:	Попълване на работен лист относно използването на интернет, четене и дискусия
Връзки с учебната програма:	гражданско образование, здраве, компютърна грамотност
Умения:	Самооценка, компютърна грамотност, изчисления

Възможни дейности

Работен лист/Задача за домашно

С помощта на предоставения работен лист учениците трябва да проследят колко време и с каква цел прекарват в интернет в продължение на една седмица. На края ще съберат общият брой часове прекарани в интернет за всяка една от споменатите дейности.

За четене

Учениците трябва да прочетат *Как да се оправим в света на мрежата?*, като междувременно помислят върху това: самите те колко и за какво ползват интернет?

Допълнително домашно или упражнение за в час

Учениците трябва да напишат кратко есе върху дейността, която им отнема най-много от времето, прекарано в интернет. Могат да си помогнат и да направят връзки със съответния текст от дневника. Темите, които трябва да засегнат са:

- ◆ Колко време от деня им отнема съответното занимание?
- ◆ Преди 10 години, какво мислят, че биха правили на негово място?
- ◆ Какви са предимствата, които им предоставя интернетът що се отнася до конкретната дейност?
- ◆ Какви са недостатъците на използването на интернет за това?

Дискусия

Следните въпроси трябва да се дискутират в малки групи от по двама или трима:

- ◆ Колко ни улеснява интернетът и как прави нещата по-бързи, лесни и достъпни?
- ◆ Недостатъците и опасностите, свързани с интернет. Дали учениците мислят, че са достатъчно добре информирани, за да се справят с тях?
- ◆ Дали учениците мислят, че е важно да се живее в “реалния свят”, да се срещат и да общуват с реални хора всеки ден или си представят по-скоро едно кибер-общество на бъдещето?
- ◆ Дали мислят, че компютрите/интернет могат да бъдат използвани прекалено много?

Учителите трябва да са готови да проведат дискусия относно причините за пристрастяването, ако установят, че някои от учениците използват интернет прекалено много.

Светът на Мрежата – работен лист

Начало	Край	Общо време	Дейност/Занимание
Понеделник			
Вторник			
Сряда			
Четвъртък			
Петък			
Събота			
Неделя			

Общо време прекарано в интернет през седмицата:

Чатване	
Домашни работи	
Четене на новини	
Игри и тн.	
Онлайн пазаруване	
Други (уточнете)	
Общо време прекарано в интернет през седмицата:	

Опаковане

Цели:	Да накара учениците да обръщат внимание на съдържанието и значението на опаковките на продуктите, особено на онези, които употребяват най-често.
Ключови думи:	Опаковане, стоки, продукция, етикети, алергии
Уроци:	Четене, дискусии, работен лист, допълнителни занимания
Връзки с учебния материал:	Езици, Науки
Умения:	Критично мислене; намиране, събиране и тълкуване на необходимата информация; критична оценка

Препоръчани дейности

Четене

Учениците трябва да прочетат следните текстове от дневниците: *Големите проблеми на малките картинки*, *Какво ни показва етикетът?* и *Намалявай, Използвай, Рециклирай*.

Дискусии

На базата на прочетеното учениците могат да започнат дискусия като отговарят на въпроси като „Кои са най-важните елементи, които трябва да се вземат предвид при създаването на опаковката?“ като ключовите думи са записват на дъската.

За да ги подсетите:

- ◆ **Самата опаковка:** Начина, по който изглежда опаковката, всъщност дава информация за самия продукт, както и за изискванията спрямо него – дали е чуплив, нетраен, дали се влияе от светлина и т.н.
- ◆ **Какво трябва да съдържа опаковката:** Произход, съдържание, съставки, алергии/информация за безопасност, срок на годност, информация за контакт...
- ◆ **Други проблеми:** Какъв език трябва да бъде използван и защо? Дали има определени думи, които се използват с рекламна цел?

Работен лист

В този работен лист, учениците ще използват информацията от проведената дискусия, за да анализират продукт по свой собствен избор. Трябва да

- ◆ предоставят основна информация за продукта;
- ◆ опишат как е бил пакетиран продукта и каква информация е била предоставена върху опаковката;
- ◆ дадат критична оценка на опаковката.

Заклучение

В заключение бихте могли да попитате учениците дали сега разбират по-добре защо продуктите са опаковани по съответния начин и дали мислят, че цялата им необходима информация се съдържа върху опаковката.

Допълнителни занимания

Учениците могат да използват този работен лист и за да създадат собствена опаковка за реален или измислен продукт по техен избор. След това, биха могли да се съберат в малки работни групи и да оценят опаковките, направени от съучениците им: дали опаковката съдържа посланията и информацията, която създателите ѝ са искали да ни предадат?

Работен лист – Опаковане

1. Информация за продукта

Какъв е продуктът?

За кого е предназначен?

- ◆ Мъже/Жени/Двата пола?
- ◆ Целева възрастова група?
- ◆ Целева социална група?
- ◆ Целева географска група?

2. Как е опакован продуктът?

Какви материали са използвани?

Какъв е графичният дизайн?

3. Каква информация е предоставена на етикета?

Произход?

Съдържание/съставки?

Информация за възможни алергии?

Информация за безопасност?

Срок на годност?

Информация за контакт с производителя?

Нещо друго?

4. Вашата оценка за опаковката

Защо, според вас, точно тази опаковка е избрана за съответния продукт?

Дали продуктът е „пре-пакетиран“?

- ◆ Защо?

Дали информацията, предоставена на етикета е правилна и достатъчно?

Бихте ли променили опаковката?

- ◆ Как и защо?

Личен бюджет и дългове

Цели:	Целта на този урок е да накара учениците да се замислят върху въпроси свързани с личния им бюджет. Като ги подканя да разгледат една примерна ситуация и да помислят върху това как те разполагат с парите си, какви решения взимат и кои са приоритетите им.
Ключови думи:	Бюджет, планиране на финансите
Уроци:	Четене, работен лист/ дейности и дискусии в класната стая
Връзки с учебната програма:	Лично и Обществено образование, Бизнес /Икономика, Математика
Умения:	Анализиране, решаване на задача, приложение на цифрите

Препоръчани дейности

Четене

Учениците трябва да прочетат текста *Парите движат света*. Следните ще бъдат подходящи въпроси към прочетеното:

- а) Кои са различните начини за получаване на кредит?
- б) Какво е лихвен процент?
- в) Какви са последиците от задлъжняването?
- д) Мислите ли, че можете добре да управлявате парите си? Някога задлъжнявали ли сте? Сядали ли сте някога, за да обмислите сериозно бюджета си?

Работен лист 1

Тук учениците трябва да анализират един пример с бюджета на една студентка. Трябва да го прочетат и помислят върху него.

Учителят може би ще желае да дискутира върху въпроси като: Какви решения е взело момичето? Кои са фиксирани и разходи? Мислят ли учениците, че харчи за ненужни неща? Как трябва да подреждаме приоритетите ни и трябва ли някой да ни казва за какво да харчим и за какво да не харчим пари?

Работен лист 2

Работен лист 2 се състои от празна таблица, в която учениците да направят изчисления за собствения си бюджет. Той би могъл да бъде:

- ◆ Семейния бюджет;
- ◆ Частта от семейния бюджет, която се отделя за тях (училище, храна, дрехи, разходи в дома, джобни...)
- ◆ Личния им бюджет;
- ◆ Бюджета за някоя училищна дейност или събитие, което те организират.

Има три колонки – първата е за произхода на съответните доходи или разходи, втората е за предположенията за учениците.

Учителите могат да зададат на учениците да проверят истинските доходи и разходи в течение на един месец (или в течение на определено училищно събитие). След това учениците ще попълнят третата колонка с вярната информация и ще я сверят с предположенията си.

Заклучение

В заключение бихте могли да проведете дискусия върху:

- ◆ Как студентката би могла да намали дълга си?
- ◆ Кое е за предпочитане – заемането на пари от семейство или приятели, или взимането на кредит от банка?
- ◆ Дали е трудно да се спазва определен бюджет и защо?

Работен Лист 1 – Бюджет и дългове

По-долу виждате план на бюджета на една студентка.

Доходи : Източник	Лева
Родители	250
Стипендия	250
Почасова работа	600
Общи доходи	1,100
Разходи : Разноски за	Лева
Жилище	450
Застраховка	20
Храна	100
Обяд в стола на университета	150
Карта за градския транспорт	30
Други пътувания	30
Спортен клуб	50
Ресторанти	200
Развлечения (кино/дискотеки)	100
Книги / канцеларски материали	50
Цигари	50
Дрехи/CD-та и др.	70
Непредвидени	50
Общи Разходи	1,350

Какво трябва да направи Ана?

По този начин тя ще задлъжнява с 250 лева всеки месец.

- ◆ Кой разходи може да си позволи да намали?
- ◆ Плаща ли за излишни неща?
- ◆ Може ли да увеличи доходите си?

Докато Ана не изравни доходите и разходите си, от къде трябва да вземе парите, които не ѝ достигат?

- ➔ Да заеме пари от приятели?
- ➔ Да използва кредитната си карта?
- ➔ Да вземе овърдрафт от банката?

Работен Лист 2 – Вашия бюджет

Този работен лист е, за да разработите собствения си бюджет.

В лявата колонка впишете всичките си главни доходи или разходи. В средната въведете вашето предположение относно стойността им. В най-дясната колонка е оставено място за истинските стойности, след като ги проверите и сверите.

Доходи : Източник	Вашето предположение лева	Истинска стойност Лева
Общ доход		
Разходи : Разноски за	Вашето предположение лева	Истинска стойност Лева
Общи разходи		

- ➔ Отговарят ли истинските стойности на предвидените от вас?
- ➔ Дали не сте забравили някоя важна категория?
- ➔ Дали доходите ви отговарят на разходите?
- ➔ Има ли някои разходи, които бихте искали да промените и ако да – как ще го направите?

Причините и последствията от

Цели:	Този урок се стреми да накара учениците да се замислят върху все по-нарастващия проблем на затлъстяване сред тийнейджърите и върху възможните причини и последствия от това.
Ключови думи:	Затлъстяване, калории, индекс маса тяло
Уроци:	Един урок: Дискусия върху темата; попълненото упражнение; обосноваване на отговорите, попълнено и следващото упражнение
Ще са ви необходими:	Достатъчно копия от работния лист и карти за всички ученици. Забележете, че на един лист има 2 комплекта карти.
Връзки с учебната програма:	лично, социално и здравно образование, гражданство
Умения:	Критическо мислене, работа в екип

Препоръчани дейности

Дискусия

Обсъдете с учениците проблема на затлъстяване. Запишете на дъската какви са според учениците главните последствия от затлъстяването (избягвайте да говорите за причините на този етап).

Анализ

Раздайте на учениците комплект карти както и копие на ромба (или вече изрязани, или им дайте да ги изрежат сами). Те трябва да подредят картите във формата на ромб, като започнат с най-маловажните причини отдолу. Ако искат могат да си измислят и собствени карти. След като са готови с подреждането, нека запишат отговорите на ромба на листа. Не е нужно да пишат всичко – само подчертаните думи.

Нека учениците се съберат в групи по двама или трима – в зависимост от отговорите им. Нека тези, които са дали една и съща причина като най-важна работят заедно. Трябва да подготвят кратко обяснение защо са подредили причините по съответния начин. Дискутирайте отговорите им и разберете дали учениците наистина вярват, че това въобще могат да бъдат причини за затлъстяване.

Разрешаване на даден проблем

Следващата задача е да се реши как може да се подобри положението. Например, ако учениците смятат, че главните виновници за затлъстяването са родителите, то нека предложат конкретно действие, което ще помогне.

Упражнение по избор

Превърнете упражнението в клас в нещо от реално значение. Можете да насърчите учениците да осъществят предложенията си – могат да предложат на учителския съвет, да се промени менюто в училищния стол, да проведат анкета върху това колко често спортуват децата в училище, да проведат изследване върху калоричността на храната в стола, да изготвят листовки, които информират родителите, да пишат не техния представител в парламента относно рекламите и тн.

Работен лист – Причините за затлъстяването

Защо затлъстяването се е превърнало в такъв проблем?

Вината е на правителството – то трябва да контролира рекламите около нас и какво се съдържа в храната ни. Очакват от нас да променим поведението си, а управляващите не променят своето.	Вината е на производителите на храни – те трябва да имат чувство за морална отговорност – те добавят неща, съставки, за които знаят, че са вредни и се интересуват само от изгодата си и парите.	Вината е на супермаркетите – те харчат милиони левове, мислейки къде да разположат продуктите , така че да ни изкушат най-много, а не се интересуват от последствията.
Вината е на родителите – те купуват храната за децата си и те трябва да знаят какво е полезно. И въпреки това, купуват сладкиши, чипсове и кола.	Вината си е наша – децата изнудват родителите си да им купуват неща – и родителите не получават мира докато не удовлетворят желанията ни.	Вината е в рекламите – те представят нездравословните храни по толкова примамлив начин и никога всъщност не рекламират нещата, които са полезни за нас,
Вината е на училищата – те трябва да ни учат повече за здравословното хранене , за да знаем как да избираме – как иначе ще разберем кое е полезно и кое не?	Вината е на правителството – то не ни предоставя достатъчно време за часовете по физическо , мислейки че академичните предмети са по важни за нас от здравето ни.	Вината си е наша – ние не спортуваме достатъчно – лесно и приятно е да седим и гледаме телевизия и да играем на компютърни игри. Ако се правехме повече упражнения, нямаше да пълнеем.

Вината е на правителството – то трябва да контролира рекламите около нас и какво се съдържа в храната ни. Очакват от нас да променим поведението си, а управляващите не променят своето.	Вината е на производителите на храни – те трябва да имат чувство за морална отговорност – те добавят неща, съставки, за които знаят, че са вредни и се интересуват само от изгодата си и парите.	Вината е на супермаркетите – те харчат милиони левове, мислейки къде да разположат продуктите , така че да ни изкушат най-много, а не се интересуват от последствията.
Вината е на родителите – те купуват храната за децата си и те трябва да знаят какво е полезно. И въпреки това, купуват сладкиши, чипсове и кола.	Вината си е наша – децата изнудват родителите си да им купуват неща – и родителите не получават мира докато не удовлетворят желанията ни.	Вината е в рекламите – те представят нездравословните храни по толкова примамлив начин и никога всъщност не рекламират нещата, които са полезни за нас,
Вината е на училищата – те трябва да ни учат повече за здравословното хранене , за да знаем как да избираме – как иначе ще разберем кое е полезно и кое не?	Вината е на правителството – то не ни предоставя достатъчно време за часовете по физическо , мислейки че академичните предмети са по важни за нас от здравето ни.	Вината си е наша – ние не спортуваме достатъчно – лесно и приятно е да седим и гледаме телевизия и да играем на компютърни игри. Ако се правехме повече упражнения, нямаше да пълнеем.

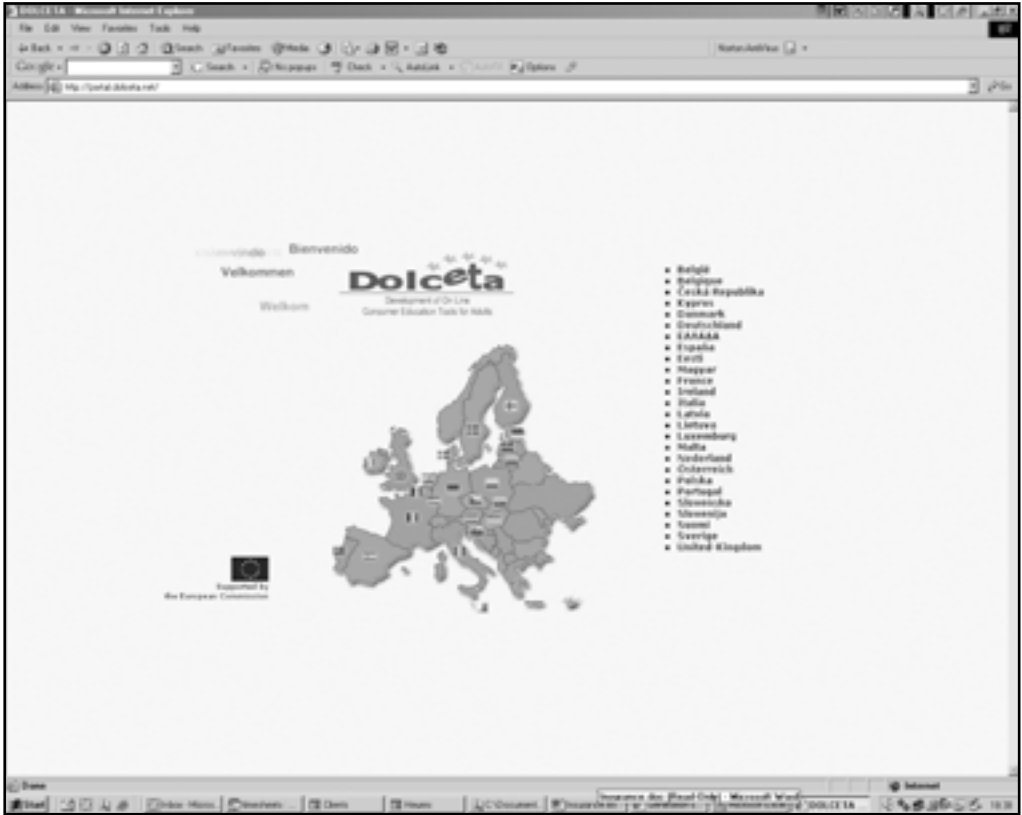
Dolceta: Он-лайн Пътеводител на Възрастния Потребител

На адрес: <http://www.dolceta.eu>

DOLCETA съществува на 20 езика и в 25 различни варианта. Българската и Румънската версии са в процес на разработване. Това е един полезен гид за учители, разработен от Образователната мрежа на Европейските университети (European Universities Continuing Education Network -EUCEN). Съдържа два интерактивни модула, които могат да лесно да се използват в клас независимо дали в момента сте включен или не в интернет. Наръчник за учители можете намерите в интернет страницата.

- ◆ Общ модул, съсредоточен върху потребителските права, предимствата на общия вътрешен пазар и възможностите за компенсация.
- ◆ Специализиран модул върху финансовите услуги (сравняване на цените, разпределение на благата, информация за продукти и услуги, свързани с личните финанси на потребителите.)

Финансиран от Европейската комисия.

Енергията

Цели:

Да осъзнаят какво е влиянието от всекидневната ни употреба на енергия, както и да проучат алтернативните източници на енергия.

Ключови думи:

Алтернативни източници на енергия, замърсяване, устойчиво развитие

Уроци:

Задача за домашно, текстовете от дневника, дискусия и дебат

Връзки с учебната програма:

Науки, математика, география

Умения:

Формулиране и анализиране на проблеми, предсказване на резултати, решаване на задачи

Предложени дейности

Работен лист

Целта на този работен лист е да помогне на учениците да изчислят сами, колко пари харчат за електричество всяка седмица и това да ги насочи, как да спестят енергия.

Учениците трябва да направят подробен анализ на сметката за електроенергия, която се използва в домовете им. Трябва да се изчисли седмичната консумация на енергия от всеки уред поотделно, а после и като цяло. След това, от тях се иска да определят цената на електричеството и да изчислят разходите от трите уреда, които консумират най-много енергия. Накрая, трябва да се замислят върху това как могат да спестят пари и енергия, като намалят използването на тези уреди или ги заменят с по-икономични модели.

Учениците могат да попълнят този работен лист или да използват компютърна програма за таблици. Също така, биха могли да помолят родителите или настойниците си да им помогнат, за да си набавят необходимата информация. Може би, ще е полезно, ако учителят се включи в работата по точка номер 3.

За четене

Учениците трябва да прочетат следните текстове от дневниците: *Енергията ни е на привършване*, *Глътка чист въздух?*, *Изменението на климата* и *И ето го - слънцето идва*.

За дискусия

Позовавайки се на упражненията в работния лист, учителят може да започне дискусия върху разработването на алтернативни източници на енергия чрез: вятър, вода и слънчева светлина.

- С оглед на количеството енергия, което употребяваме всеки ден, защо алтернативните източници на енергия, все още не са широко разпространени?
- Кога според учениците, алтернативните източници на енергия ще станат по-разпространени? След 5, 10 или 25 години? От какво зависи това?
- Енергията, която употребяваме е скъпа, но дали цената отговаря на истинската вреда върху околната среда?

Работен лист - Енергия

1. Проведете домашно проучване

Попълнете таблицата. Срещу всеки уред, който имате въщи попълнете мощността, както и средния брой часове, през които го държите включен. Мощността на уредите, най-често е отпечатана на гърба им, до номера на модела или на трансформатора, ако има такъв.

Изчислете общата енергия, която консумира всеки уред и попълнете третата колонка. На края на таблицата, има място за допълнителни уреди, а ако нямате някой от изброените, просто оставете празно място. Съберете всички числа и запишете резултата на най-долния ред.

Уред	Мощност		Работни часове в седмицата		Общо консумирана енергия (W/h)
Зарядни		X		=	
Кафе машина		X		=	
Компютър		X		=	
Печка/Фурна		X		=	
Миялна машина		X		=	
Сушилня		X		=	
Видео игра		X		=	
Халогенни лампи		X		=	
Ютия		X		=	
Ел. чайник		X		=	
Ел. крушки		X		=	
Принтер		X		=	
Хладилник		X		=	
Монитор		X		=	
Уредба		X		=	
Телевизор		X		=	
Тостер		X		=	
Пералня		X		=	
Бойлер		X		=	
		X		=	
		X		=	
		X		=	
Общо					

2. Разберете колко струва електричеството?

Би трябвало да можете да видите цената на електричеството от сметката за ток на родителите ви. Ако ли не, цената на енергията, трябва да фигурира и в интернет страницата на вашата електрическа компания. Най-често цената е дадена в Киловат/часа (KWh). 1 Киловат = 1 Ват x 1 000

Сумата, която плащате за електричество =
Консумираната енергия във Wh x Цена за KWh ÷ 1 000 = ...

3. Оценете разхода на енергия вкъщи

а. В низходящ ред, кои три уреда консумират най-много електричество и колко ви струват те?

Уред	Консумирана енергия на седмица		Стойност в KWh/1000		Общи разходи за седмицата
1.		X		=	
2.		X		=	
3.		X		=	

б. Можете ли да намалите времето, през което тези устройства са включени? Ако да, то колко бихте спестили за една седмица? А за една година?

Уред	Мощност		Часове по-малко/седмица		Стойност в KWh/1000		Колко ще спестите за седмица
1.		X		X		=	
2.		X		X		=	
3.		X		X		=	

в. Ще бъде ли rentabilно да замените уредите, които консумират най-много електричество с по-икономични модели?

Колко ще ви струва употребата на новите уреди?

Уред	Мощност		Часа използван/седмица		Стойност в KWh/1000		Разход на седмица
		X		X		=	

Колко ви струва използването на старите уреди за една седмица? (тези цифри са в таблицата, в началото на страницата)

Колко ще спестите за една седмица?

Колко ще ви струва покупката на новите уреди?

За колко седмици разходите по покупката ще се изравнят със спестените средства? (Всичко след този срок ще бъде чисто спестяване)

Режим на готовност (standby) е различно от изключено

Когато някой уред е в режим на готовност, той все още консумира енергия. Ако изключвате уредите напълно, така че да няма никакви включени светлини, ще спестявате повече енергия.

Изменението на климата

Цели:	Да запознае учениците с последиците от изменението на климата и да ги накара да помислят върху начини, с които могат да намалят въздействието си върху него.
Ключови думи:	изменение на климата, околна среда
Уроци:	четене, домашно и дискусия
Връзки към учебната програма:	Природни науки, гражданство, икономика
Умение:	Оценяване (както и самооценка), решаване на задачи, резюмиране и сбито преразказване на информация

Suggested Activities

За четене

Учениците трябва да прочетат текста *Изменението на климата*. Нека докато четат, учениците си помислят за пет въпроса, които до зададат на човека до тях (въпроси като “кой е най-често срещания парников газ?” или “назовете пет неща, които биха помогнали, за да се намали изменението на климата?”). Нека след това, учениците се съберат по двойки, за да видят какво знаят за изменението на климата. Накрая, отново по двойки учениците трябва да попълнят теста за изменението на климата в последния раздел на дневника.

Работен лист

Учениците трябва да попълнят работния лист в период от шест седмици.

Преди и след като попълнят работния лист, нека учениците обсъдят какви са идеалните и какви реалните възможности свързани с промяната на навиците им. Какво се стремят да постигнат? Колко лесно ще им бъде? Дали мислят, че биха могли да приложат съветите от работния лист за постоянно?

За дискусия

Учителите могат да използват работните листа и главата от дневника, за да започнат по-обща дискусия на тема “потребителското общество”. Дискусията може да започне първо в малки групи, които накрая трябва да разкажат на класа най-важното, което са обсъждали. Например – кой е най-важният проблем около въпроса за поведението на хората и отговорността в едно потребителско общество (въпроси като “как да накараме хората и фирмите да бъдат отговорни и да намалят изменението на климата?”)

Допълнителни занимания

За допълнителни съвети относно заниманията в клас, както и за по-лесно достъпна информация идете на следния сайт, в който има специален раздел за училищата:

http://ec.europa.eu/environment/climat/campaign/teachers_en.htm

Изменението на климата – работен лист

Изменението на климата е прекалено голям проблем, но всеки един от нас може да допринесе като промени малко всекидневните си навици. За период от шест седмици, си давайте точки за всяка ваша постъпка (всички те трябва да продължават цяла седмица – напр. ако сте затворили вратата веднъж, това не е достатъчно за 10 точки!) и накрая на този период, съберете всички събрани точки, за да видите колко сте събрали.

	Седмица 1	Седмица 2	Седмица 3	Седмица 4	Седмица 5	Седмица 6	ОБЩО
Намаляване.							
Намалете радиаторите вкъщи с 1°C. Получавате 10 точки.							
Затваряйте вратите и прозорците на стаите, които се отопляват. Получавате 5 точки.							
Вземете си бърз душ, вместо вана. Получавате 5 точки.							
Решете какво ви трябва преди отворите хладилника – и не оставяйте вратата отворена. Получавате 1 точка.							
Изключване.							
Изключвайте лампите при всяка възможност. Получавате 5 точки.							
Изключвайте зарядното от електричеството, когато сте заредили телефона си. Получавате 1 точка.							
Изключвайте телевизора, уредбата или компютъра. Не ги оставяйте само на “stand-by”. Получавате 5 точки.							
Рециклиране.							
Занесете използвана бутилка в центровете за рециклиране. Получавате 1 точка.							
Носете си бутилка с вода, която можете да напълните отново вместо да си купувате нова. Получавате 5 точки.							
Вземете си пазарна чанта, когато ходите да пазарувате или използвайте отново старите найлонови торбички. Получавате 5 точки.							
Ходене.							
Ходете, карайте колело или използвайте градския транспорт, за да се придвижвате – да ходите на училище, да се прибирате вкъщи, както и за останалите извънкласни занимания. Получавате 1 точка за всеки един километър.							
Други.							
ОБЩО							

Да “преброим” боклука

Цели:	Да накара учениците да се замислят над връзката между боклука и стандарта на живот на глобално, национално и локално равнище. Да изследват различни начини за намаляване количеството отпадъци.
Ключови думи:	Причинно-следствени връзки, Брутен вътрешен продукт (БВП), отпадъци
Уроци:	Работа в екип (направа на графика) и дискусия
Връзки с учебната програма:	Математика, гражданство общество, социология
Умения:	Изчисления, дедуктивно мислене, откриване на причинно-следствени връзки, сравнения

Възможни упражнения

Работен лист

Като използват информацията, предоставена в раздела *Страните от ЕС накратко*, учениците трябва да нарисуват графика, на която да изобразят БВП на глава от населението (измерен в паритет на покупателна способност – ППС) и количеството боклук, произведено от човек на година. Могат да използват компютър и програми като Microsoft Excel, или да нанесат информацията на ръка.

Работният лист може да бъде попълнен на групи на големи листа хартия.

Дискусия

След упражнението учителят може би ще желае да анализира графиката заедно с класа, като посочи връзката между доходите и количеството боклук.

Това може да послужи като начална точка за една по-обхватна дискусия на тема: Защо по-високите приходи водят до повече отпадъци?

- ◆ Дали по-богатите хора/страни купуват повече или повече, отколкото имат нужда?
- ◆ Дали по-богатите хора/страни са по-склонни да изхвърлят нещо, когато се счупи или излезе от мода?
- ◆ Дали по-скъпите продукти са по-добре или по-хубаво опаковани, което води и до повече отпадъци?

Следващо упражнение

На базата на тази дискусия учителите могат да зададат на учениците проекти, в които да анализират боклука в домовете им или в училище, като обърнат специално внимание на следните въпроси:

- ◆ Какво съдържа една средно статистическа торбичка боклук?
- ◆ Каква част от това са „чисти отпадъци“, с други думи, боклук, който е попаднал почти директно от магазина в кошчето за боклук (развалена храна, малко използвани дрехи, други боклуци или опаковки...)?
- ◆ Каква е паричната цена на тези „чисти отпадъци“?
- ◆ Каква е цената за околната среда на тези „чисти отпадъци“ (включително производство, опаковане, транспорт, преработка или изхвърляне в сметището)?
- ◆ Какво биха направили учениците, за да намалят количеството на тези отпадъци?

Работен лист – Да ‘преброим’ боклука

Използвайте информацията, предоставена в раздела *Страните от ЕС накратко*, за да попълните долната графика, като нанасяте БВП на глава от населението (измерен в паритет на покупателната способност- ППС) и количеството боклук на човек за година. Можете или да използвате компютър и програми като Microsoft Excel, или да нанесете информацията на ръка.

Има ли някаква зависимост между двете стойности?
.....

Намирате ли ‘перфектна’ зависимост (когато едната стойност е ниска, другата винаги да е ниска) или има изключения? Кои са те?
.....

Мислите ли, че може да има причинно-следствена връзка между двете стойности? Защо?
.....

Повече полезна информация на:
http://nfp-bg.eionet.eu.int/cds_bg/waste.htm
http://www.bluelink.net/zero-waste/camp_news.shtml
<http://ecoagents.bg.eea.europa.eu/research/wasteandchemicals>

Намалявай, използвай, рециклирай...

Цели:	Да накара учениците да се замислят върху начина, по който изхвърлят боклука си. Да ги информира относно алтернативните начини да 'се отърват' от отпадъците.
Ключови думи:	Изхвърляне на боклука, разумна употреба, преработка (рециклиране)
Уроци:	Събиране и анализиране на отпадъци, дискусия, тест
Връзки с учебната програма:	Математика, гражданство, география, науки
Умения:	Изчисления, решаване на задачи и проблеми

Възможни упражнения

Упражнение

Накарайте учениците, да донесат в клас толкова отпадъци за рециклиране колкото по-принцип изхвърлят за един ден: хартия, картон, добре изчистени картонени кутии от напитки, пластмасови контейнери, алуминиеви и тенекиени кутии.

Съберете всички тези отпадъци пред класа и изчислете общото им тегло и обем.

Заедно с учениците, изчислете на дъската колко боклук представлява това за една седмица, един месец, една година.... за всяко семейство, което има дете в училището. Използвайте информацията, предоставена по-горе, изчислете количеството енергия, което ще се спести за една година ако вместо да изхвърляте ламарината, металните отпадъци и стъклото, ги преработват и от тях се произвеждат нови материали.

В сравнение с енергията, необходима, за производството на нови материали, преработването на

- ◆ Ламарина спестява 2,600 киловатчаса на тон
- ◆ Метал спестява 4,300 киловатчаса на тон
- ◆ Стъкло спестява 860 киловатчаса на тон

За четене

След това упражнение, учениците трябва да прочетат следните текстове от дневника: *Намалявай, използвай, рециклирай...* и *Глътка чист въздух?*

Дискусия

Можете да проведете дискусия на теми като:

- ◆ Изненадани ли са учениците от огромния обем на боклука, който се получи?
- ◆ Колко от учениците сортират боклука в домовете си за рециклиране?
- ◆ Кои са пречките пред рециклирането (преработването на отпадъците)?
- ◆ Как, кога и къде учениците са разбрали за преработването на отпадъците за пръв път? (в училище, вкъщи,
- ◆ Как могат да се информират повече хора за преработването на отпадъците?

Работен лист

Работният лист се стреми да накара учениците да помислят относно начини, по които могат да намалят количествата боклук, които изхвърлят на сметището. Възможните отговори са следните:

Какво се има предвид под "намалявай"?

Намаляването на количеството закупени стоки – като се запитае първо дали наистина ще ги използваме. Да се предпочитат продукти, които са 'по-леко' опаковани, както и употребата на пазарски чанти вместо найлонови торбички, които после просто ще бъдат изхвърлени.

Какво второ предназначение можете да измислите за следните предмети:

Стар, но работещ компютър	Може да бъде даден за благотворителност или продаден
Изтъркани дънки	Могат да се скъсят и превърнат в къси панталони
Обувки, които са ви умалели	Могат да бъдат дадени за благотворителност, на приятел или продадени
Мръсна и скъсана покривка	Може да се използва за парцал
Счупен телевизор	Може да се поправи или да бъде продаден на човек, който може да го оправи и после преподаде.

Как ще изхвърлите следните предмети:

Следните предмети трябва да се отделят за рециклиране:

- ◆ Алуминиеви и тенекиени кутии, картонени кутии от напитки, пластмасови кутии
- ◆ Картон, хартия

Следните предмети трябва да се оставят в специални пунктове:

- ◆ Батерии
- ◆ Електронни уреди
- ◆ Масла
- ◆ Лекарства
- ◆ Бои

Храните могат да бъдат използвани за торове, с изключение на месните и млечните продукти – те привличат мухи и насекоми.

Малките найлонови торбички не бива да се използват въобще, защото те не могат да се рециклират и им отнема 200 години, за да се разградят!

Дискусия

Ако учениците, биха взели горепосочените мерки, с колко мислят, че ще намалее седмичното количество боклук от домовете им?

За по-нататък

Можете да накарате учениците да отидат и по-напред. Биха могли да:

- ◆ Направят плакат, обясняващ къде и как да изхвърляме всяка една от горепосочените категории отпадъци;
- ◆ Да се опитат да въведат рециклирането в училище, в спортния им или младежки клуб.

За повече информация относно рециклирането:

<http://www.bar-bg.org>
<http://www.gorichka.bg/index.php?p=20>
<http://laptopbg.com/rec.html>

Тест – Намалявай, използвай, рециклирай

27 пластмасови бутилки = 1 нов пуловер
670 алуминиеви кутии = 1 колело
19,000 тенекиени кутии = 1 кола
100 рециклирано стъкло = 100 тона нови стъклени бутилки

Какво се има предвид под “намалявай”?

.....
.....
.....

Какво второ предназначение можете да измислите за следните предмети:

Стар, но работещ компютър

Изтъркани дънки

Обувки, които са ви умалели

Мръсна и скъсана покривка

Счупен телевизор

Как бихте изхвърлили следните предмети:

Алуминиеви и тенекиени кутии

Батерии

Картони, хартия

Картонени опаковки от напитки

Електронни уреди

Храна (без меса и млечни продукти)

Лекарства

Масло/ Олио

Бои

Пластмасови кутии

Малко найлонови торб

Ако семейството ви започне да употребява по-премерно, да употребява повторна и да преработва отпадъците, с колко би се намалило седмичното количество боклук?